

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, 01104 Vilnius,
Tel. (8 5) 203 4407, faks. (8 5) 203 4692, el. p. info@enmin.lt, <http://enmin.lrv.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302308327

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2019-10-

Nr. (7.1-09E)3-

DĖL NUTARIMO PROJEKTO TEIKIMO

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija (toliau – Energetikos ministerija) teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 5 d. nutarimo Nr. 1901 „Dėl Naftos produktų ir naftos valstybės atsargų sudarymo reglamentavimo, tvarkymo, kaupimo, naudojimo ir priežiūros taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Lietuvos Respublikos Seimo 2019 m. liepos 9 d. priimtu Lietuvos Respublikos naftos produktų ir naftos valstybės atsargų įstatymo Nr. IX-986 2, 4, 7, 9, 21, 22 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymu Nr. XIII-2294 buvo iš dalies perkelta į nacionalinius teisės aktus 2018 m. spalio 19 d. Komisijos įgyvendinimo direktyva (ES) 2018/1581, kuria iš dalies keičiami Tarybos direktyvos 2009/119/EB reikalavimai dėl atsargų saugojimo įpareigojimų apskaičiavimo metodų (toliau – Direktyva (ES) 2018/1581). Nutarimo projektu pabaigiamas šios direktyvos perkėlimas į nacionalinius teisės aktus, taip pat siekiama stiprinti naftos produktų ir naftos valstybės atsargų (toliau – atsargos) kaupimo ir tvarkymo priežiūrą, suteikiant Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai (toliau – Taryba) reikalingus įgaliojimus, vykdant atsargų patikrinimus.

1. Europos Komisija, įvertinusi atsargų kaupimo ir tvarkymo valstybėse narėse įpareigojimo įgyvendinimą, priėmė sprendimą, kad reikia atlikti 2009 m. rugsėjo 14 d. Tarybos direktyvos 2009/119/EB, kuria valstybės narės įpareigojamos išlaikyti privalomąsias žalios naftos ir (arba) naftos produktų atsargas (toliau – Direktyva 2009/119/EB), pakeitimus, siekiant lankstesnio šios direktyvos įgyvendinimo, taip pat atlikti kitus redakcinio pobūdžio pakeitimus.

Lietuvoje atsargos kaupiamos ir tvarkomos vykdant Direktyvos 2009/119/EB nuostatas. Atsargas šalyje kaupia įpareigosios įmonės (privatūs ūkio subjektai) ir centrinė naftos produktus ir naftos atsargas kaupianti ir tvarkanti organizacija Lietuvos Respublikoje – viešoji įstaiga Lietuvos energetikos agentūra (toliau – centrinė saugykla), kuri pagal Direktyvos 2009/119/EB reglamentavimą veikia vadovaudamasi bendru interesu, nesiekia pelno ir nelaikoma ūkinės veiklos vykdytoja. Centrinė saugykla kaupia ir tvarko specialiąsias atsargas, kurių kasmet turi pakakti ne mažiau kaip 30 dienų, skaičiuojant pagal vartojimą, taip pat nuo 2015 m., pradėjus centralizuotą atsargų kaupimą ir tvarkymą, turi pareigą su įpareigosiosiomis įmonėmis sudaryti atsargų kaupimo ir tvarkymo susitarimus ir teikti šioms įmonėms atsargų kaupimo ir tvarkymo paslaugas. Likusių atsargų dalį kaupia įpareigosios įmonės. Įpareigosios įmonės yra naftos perdirbimo įmonės ir naftos produktus importuojančios ir įvežančios įmonės, kurių pagamintų ar importuotų naftos produktų kiekis, skirtas vartoti šalies viduje, viršija 100 tonų.

Vienas iš esminių Direktyvos (ES) 2018/1581 pakeitimų, perkeliama į nacionalinius teisės aktus, yra atsargų kaupimo ir tvarkymo termino nuo liepos 1 d. įtvirtinimas. Europos Komisijos nuomone „naujo metinio atsargų saugojimo įpareigojimo pagal Direktyvą 2009/119/EB taikymą atidėjus trimis mėnesiams, valstybės narės turėtų daugiau laiko vidaus administracinėms procedūroms užbaigti, laikytis nustatytų terminų taptų lengviau ir galbūt tam pakaktų mažesnių išlaidų“. Atsižvelgiant į naujus Europos Sąjungos reikalavimus, Nutarimo projektu atitinkamai keičiami Naftos produktų ir naftos valstybės atsargų sudarymo reglamentavimo, tvarkymo, kaupimo, naudojimo ir priežiūros taisyklėse nustatyti terminai atsargų kaupimo užduočių apskaičiavimui, patvirtinimui ir galiojimui, taip pat nustatomi nauji centrinės saugyklos taikomų

atsargų kaupimo ir tvarkymo paslaugų tarifų tvirtinimo ir įsigaliojimo terminai. Europos Sąjungai perkėlus atsargų kaupimo terminą, kad šalis 2021 m. ketletą mėnesių neliktų visiškai be atsargų, 2020 m. nustatomas pereinamasis periodas: kitais metais pradėsiančios atsargas kaupti įmonės bus įpareigosios jas kaupti 14 mėnesių.

Be to, Europos Komisija, atsižvelgdama į tai, kad 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1099/2008 dėl energetikos statistikos kelis kartus iš dalies keistas, patikslino Direktyvos 2009/119/EB nuorodas į konkrečias Reglamento (EB) Nr. 1099/2008 nuostatas ir pritaikė jas taip, kad šios nurodytų atitinkamas šio reglamento nuostatas. Įgyvendinant Direktyvos (ES) 2018/1581 nuostatų perkėlimą į nacionalinius teisės aktus, Nutarimo projektu yra siūlomi atitinkami patikslinimai Naftos produktų ir naftos valstybės atsargų sudarymo reglamentavimo, tvarkymo, kaupimo, naudojimo ir priežiūros taisyklėse.

2. Lietuvos Respublikos naftos produktų ir naftos valstybės atsargų įstatymu Taryba yra įpareigota vykdyti atsargų kaupimo ir tvarkymo priežiūrą ir teisės aktų nustatyta tvarka periodiškai tikrinti ir prižiūrėti, kaip centrinė saugykla, įpareigosios atsargas kaupti įmonės ir kitos įmonės, teikiančios atsargų kaupimo ir tvarkymo paslaugas, kaupia ir tvarko atsargas. Iki 2019 m. liepos mėnesio šias funkcijas vykdė Valstybinė energetikos inspekcija prie Energetikos ministerijos, o ją prijungus prie Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos, Valstybinė energetikos inspekcijos teisės ir pareigos perėjo Tarybai. Naftos produktų ir naftos valstybės atsargų įstatymo Nr. IX-986 2, 4, 7, 9, 21, 22 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatyme Nr. XIII-2294 įtvirtinta nuostata, stiprinanti Tarybos atsargų kaupimo ir tvarkymo priežiūros įgaliojimus, vykdančią atsargų patikrinimus. Ši nuostata nurodo, kad atsargos laikomos nesukauptomis, jei nesudaromos sąlygos ar kitaip trukdomai Tarybai atlikti atsargų patikrinimą. Nutarimo projektu nustatomi Tarybos pareigūnų, vykdančių atsargų patikrinimą, veiksmai.

Kaip parodė pastarųjų keletą metų atsargų kaupimo ir tvarkymo priežiūros praktika, Valstybinė energetikos inspekcijos pareigūnai susidurdavo su trukdymais vykdyti teisės aktais nustatytas funkcijas. Pavyzdžiui, kai kurios įpareigosios kaupti ir tvarkyti atsargas įmonės vengė atsargų patikrinimų, ignoruodavo Valstybinės energetikos inspekcijos nurodymus ir neteikdavo prašomos informacijos. Dėl tokių veiksmų Valstybinė energetikos inspekcija, neturėdama galimybių atlikti atsargų kaupimo vietoje patikrinimo, negalėjo nustatyti, kaip kai kurios įmonės vykdo valstybės nustatytą prievolę. Šių įmonių vadovams už trukdymą Valstybinės energetikos inspekcijos pareigūnams vykdyti funkcijas ir informacijos nepateikimą buvo surašyti administracinių nusižengimų protokolai pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 505 straipsnio 1 dalį, tačiau šie veiksmai nepakeitė įmonių atsakingų asmenų elgesio, nes ir toliau nebuvo sudarytos sąlygos atlikti atsargų kaupimo ir tvarkymo patikrinimų. Valstybinė energetikos inspekcija, nesant galimybių atlikti patikrinimo atsargų laikymo vietoje, negalėjo konstatuoti, kaip įmonės kaupia ir tvarko atsargas. Tuo atveju, kai pareigūnai neturi galimybių patikrinti atsargų kaupimo ir konstatuoti atsargų nesukaupimo fakto, nėra teisinių poveikio priemonių taikymo galimybių. Kiekvienais metais nustatomos naujos atsargų kaupimo užduotys, todėl per metus nepatikrinus įmonės ir faktiškai nenustačius, ar įmonė kaupia nustatytas atsargas, gali susidaryti situacija, kad nekaupianti atsargų įmonė išvengs teisės aktuose nustatytų poveikio priemonių.

Atsižvelgiant į įpareigojimo svarbą, Lietuvos Respublikos energetikos įstatymas nustato atsargų kaupimą kaip vieną iš reguliuojamosios energetikos veiklos sąlygų, kurios turi laikytis įpareigosios įmonės. Reguluojamoji energetikos veikla – tai tokia energetikos veikla, kuriai reikalingos licencijos, leidimai, atestatai ar kuriai taikomos valstybės reguliuojamos kainos. Pagal įpareigotųjų įmonių veiklos pobūdį jos turi turėti bent vieną iš Energetikos įstatymo 24 straipsnyje nurodytų leidimų verstis prekyba nefasuotais naftos produktais: leidimas verstis didmenine prekyba ir leidimas verstis mažmenine prekyba nefasuotais naftos produktais. Šio įstatymo 21 straipsnyje numatytos sankcijos už reguliuojamosios veiklos sąlygų pažeidimus nuo leidimo galiojimo sustabdymo iki leidimo panaikinimo, taip pat ir 35 straipsnis nustato atsakomybę asmenims, nesilaikantiems ar nevykdantiems šio įstatymo reikalavimų, – jie atsako šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka.

Nutarimo projektu teikiami pasiūlymai nustato Tarybos pareigūnų veiksmus situacijose, kurios nebuvo įvertintos teisės aktuose, ir sudaro sąlygas atsargų kaupimo priežiūros ir kontrolės funkcijos vykdymui.

Vadovaujantis Europos Sąjungos reikalų koordinavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimu Nr. 21 „Dėl Europos Sąjungos reikalų koordinavimo“, 73 punktu, parengta Direktyvos (ES) 2018/1581 ir Nutarimo projekto atitikties lentelė.

Nutarimo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Nutarimo projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

Nutarimo projektas yra skelbiamas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS). Nutarimo projektas buvo teiktas išvadoms gauti Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai, Lietuvos statistikos departamentui, Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, VšĮ Lietuvos energetikos agentūrai, AB „ORLEN Lietuva“, Lietuvos naftos produktų prekybos įmonių asociacijai, Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybai, Lietuviškų degalinių sąjungai. Į esmines Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos ir Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos pastabas ir pasiūlymus buvo atsižvelgta, atitinkamai pakoreguojant Nutarimo projektą. Dėl pastabos, į kurią neatsižvelgta, parengta derinimo pažyma.

Nutarimo projektą parengė Energetikos ministerijos Energetinio saugumo grupės (vadovas Dainius Bražiūnas, tel. (8 5) 203 4471, el. p. dainius.braziunas@enmin.lt) vyr. specialistė Lina Švėgždaitė, tel. (8 5) 203 4471, papild. 4, el. p. lina.svegздаite@enmin.lt.

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 4 lapai.
2. Nutarimo projekto lyginamasis variantas, 4 lapai.
3. Direktyvos (ES) 2018/1581 ir Nutarimo projekto atitikties lentelė, 3 lapai.
4. Derinimo pažyma, 1 lapas.

Energetikos ministras

Žygimantas Vaičiūnas

Lina Švėgždaitė, tel. (8 5) 203 4471, papild. 4, el. p. lina.svegздаite@enmin.lt